

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

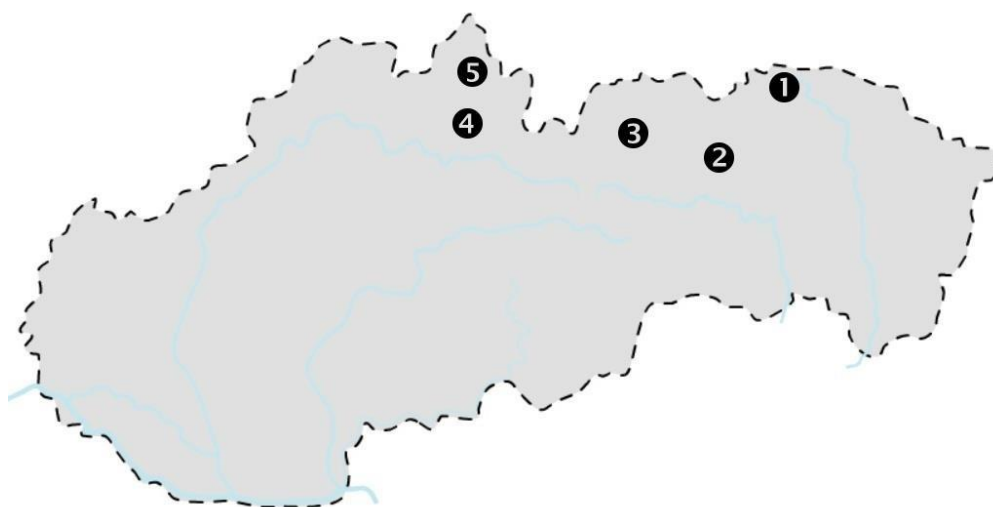
14. ročník, školský rok 2021/22

Testové úlohy pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Na slepej mape Slovenska máte číslami vyznačených 5 lokalít, ktoré sú v zozname UNESCO. Nad mapou sú k ich názvom priradené písmená. Do odpovedového hárka zapíšte iba správnu kombináciu čísla na mape a písmena, ktoré je pri tejto lokalite.

A) Tvrdošín B) Leštiny C) Kežmarok D) Spišský hrad E) Bardejov

2.* Z ponúknutých možností vyberte iba dve, v ktorých sa nachádzajú drevené artikularné kostoly. Do odpovedového hárka zapíšte iba príslušné písmená.

A) Tvrdošín B) Leštiny C) Kežmarok D) Spišské Podhradie E) Bardejov F) Žehra

3.* Podľa nasledujúcich indícií gramaticky správne zapíšte do odpovedového hárka dnešný názov mesta.

a) Ležalo na vtedy významnej obchodnej ceste medzi Čiernym a Baltským morom a vzniklo zo staršej slovanskej osady. Ako vyvinutá obec s kláštorom cisterciánov je písomne doložená v listine Bela IV. z roku 1247. Mesto malo monopol na bielenie plátna, ktorý bol dôvodom sporov s Prešovom.

b) Počas takmer 750-ročnej existencie zažilo veľké množstvo vojen, napríklad: boj s husitmi, vyše 100-ročnú vojnu s Levočou, vojnu o uhorský trón medzi poľským panovníkom Vladislavom a vdovou po uhorskom kráľovi Albertovi/Albrechtovi, takmer 250-ročné boje s majiteľmi hradu, ktorý stojí priamo v tomto meste.

c) Jeho dodnes najstaršou zachovanou pamiatkou je drevený rímskokatolícky gotický kostol z 1. polovice 15. storočia, ktorého rozsiahle opravy mu priniesli v roku 1994 ocenenie paneurópskej mimovládnej organizácie EUROPA NOSTRA za zachovanie a zreštaurovanie tejto pamiatky.

4.* Na obrázku je najvýznamnejšia kresťanská cirkevná stavba v Bardejove.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú tejto stavby, a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Stavba nikdy nevyhorela.
- b) Na obrázku je zobrazená bazilika minor sv. Emerama.
- c) Stavbu poškodilo silné zemetrasenie, pri ktorom sa zrútila veža.
- d) Na obrázku je zobrazená bazilika major sv. Egídia.
- e) Na obrázku je zobrazená bazilika minor sv. Egídia.
- f) Stavbu nepoškodilo zemetrasenie ani požiar a zachovala sa tak, ako bola postavená.

5. * V období 16. storočia sa v okolí Bardejova šírilo nasledujúce úslovie „*Od bardejovskej spravodlivosti ochraňuj nás, Bože!*“ Do odpovedového hárka správne označte (zakrúžkujte) iba to písmeno označujúce správne tvrdenie, ktoré podmienilo toto úslovie.

- a) Mesto Bardejov bolo známe svojou prísnu spravodlivosťou.
- b) Tresty za zločiny boli v Bardejove neprimerane mierne.
- c) Rozhodovanie súdov bolo mimoriadne pomalé.

6.* Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa Spišského hradu a do odpovedového hárka označte (zakrúžkujte), či sú pravdivé (áno) alebo nepravdivé (nie).

- a) Spišský hrad bol postavený na predtým neosídlenom mieste.
- b) Už v 12. storočí mal hrad mohutnú obytnú a obrannú vežu s priemerom viac ako 22 metrov.
- c) Hrad počas vlády Anjuovcov v Uhorsku ešte neexistoval.
- d) V polovici 15. storočia, keď tu sídlili vojská Jana Jiskru z Brandýsa, sa hrad rozrástol o rozsiahle fortifikácie s centrálnou pevnôstkou na juhozápadnej strane.

7.* Na obrázku je pohľad na Spišskú Kapitulu.

Prečítajte si uvedené výroky, ktoré sa týkajú tejto stavby a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zapíšte iba päť písmen, ktoré sú pri pravdivých výrokochoch.

- a) Predchodcom Spišskej Kapituly bol pravdepodobne benediktínsky kláštor zasvätený sv. Martinovi.
- b) Predchodcom Spišskej Kapituly bol pravdepodobne benediktínsky kláštor zasvätený sv. Jurajovi.
- c) Spišská Kapitula sa stala sídlom prepošta, ale nebola hodnoverným miestom.
- d) Spišská Kapitula sa nestala sídlom prepošta, ale bola hodnoverným miestom.
- e) Spišská Kapitula sa stala sídlom prepošta a tiež hodnoverným miestom.
- f) Najvýznamnejším objektom je Katedrála sv. Martina.
- g) Najvýznamnejším objektom je Katedrála sv. Juraja.
- h) V katedrále sa nachádza románska plastika nazývaná Leo albus.
- ch) Kanónie sú špeciálne veže zabudované do opevnenia Kapituly, v ktorých boli umiestnené delá.
- i) Kanónie sú domy pre kanonikov – cirkevných hodnostárov, ktoré sa nachádzajú vnútri opevneného areálu Kapituly.

8.* Na obrázku je pohľad na kostol v Žehre.

Prečítajte si uvedený text a opravte v ňom štyri chyby. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť/opravovať. Do odpovedového hárka uveďte gramaticky správne zapísaný chybný údaj/slovo a napíšte k nemu aj správne znenie.

*Kostol sv. Rodiny v Žehre sa nachádza v regióne Šariša. Jeho stavba je príkladom dvojloďových gotických kostolov. Najstaršiu vrstvu interiérových **nástenných malieb** zastupujú legračné **kríže**. Jedinečné archaické zobrazenie **Svätej Dvojice** ako jedného tela s tromi hlavami so spoločnou svätožiarou z prvej polovice 14. storočia je v severnom poli klenby presbytéria.*

9.* Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa dreveného evanjelického artikulárneho kostola v Kežmarku a do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte), či sú pravdivé alebo nie.

- a) Pôvod vzniku názvu *artikulárny* súvisí s názvom špecifickej potrawy podávanej počas náboženských obradov evanjelikov.
- b) Názov *artikulárny* je odvodený od pomenovania článku zákona, ktorý bol prijatý na sneme v Šoproni v 17. storočí.
- c) Názov *artikulárny* je odvodený od pomenovania článku zákona, ktorý bol prijatý na sneme v Šoproni v 18. storočí.
- d) Prvá stavba kostola stála už v 17. storočí a neskôr v 18. storočí dostala dnešnú podobu.
- e) Prvá stavba kostola stála až v 18. storočí a neskôr v 19. storočí dostala dnešnú podobu.
- f) Prototypom kostola sa stal zrubový kostol s pôdorysom rovnoramenného gréckeho kríža v Amsterdame.
- g) Prototypom kostola sa stal zrubový kostol s pôdorysom rovnoramenného gréckeho kríža v Augsburgu.

10.* Na obrázku je pohľad na kostol v Leštínách.

Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa obce Leštiny a kostola v nej. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte), či sú pravdivé alebo nie.

- a) Obec Leštiny sa nachádza neďaleko mesta Dolný Kubín.
- b) Obec Leštiny sa nachádza neďaleko mesta Bardejov.
- c) Stavba patrí k *artikulárnym* kostolom.
- d) Kostol bol postavený už v 17. storočí a vtedy mal už aj zvony.
- e) Kostol bol postavený už v 17. storočí, ale vtedy ešte nemal zvony.
- f) Stavba patrí ku gotickým dreveným kostolom a vznikla už v 15. storočí.
- g) Stavba nepatrí k *artikulárnym* kostolom.

11.* Do odpovedového hárka zaznačte (zakrúžkujte), či sú nasledujúce stavby mladšie alebo staršie ako gotický kostol Všetkých svätých v Tvrdošíne.

- a) najstaršia (románska) časť Spišského hradu
- b) kostol v Žehre
- c) artikulárny drevený kostol v Kežmarku
- d) kostol v Leštínách
- e) najstaršia časť Spišskej Kapituly
- f) opevnenie Bardejova, ktoré vzniklo v dobe vlády Ľudovíta I.

12. Na obrázku vidíte obnovenú záhradu na Bratislavskom hrade v podobe, ako mohla vyzerat' v dobe vlády Márie Terézie.

Prečítajte si nasledujúce výroky týkajúce sa vlády tejto panovníčky. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte), či sú pravdivé alebo nie.

- a) Musela bojovať s Pruskom a Bavorskom, v boji jej nepomohla uhorská šľachta.
- b) Musela bojovať s Pruskom a Bavorskom, v boji jej pomohla uhorská šľachta.
- c) Podľa jej plánov mala byť monarchia riadená z viacerých centier.
- d) V monarchii vládla absolutisticky, ale pridržiavala sa rád svojich poradcov.
- e) V monarchii vládla absolutisticky a nerešpektovala rady svojich poradcov.

13. Prečítajte si uvedený text a opravte v ňom tri chyby. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť/opravnovať. Do odpovedového hárka uveďte gramaticky správne zapísaný chybný údaj/slovo a napíšte k nemu aj správne znenie.

Po smrti **Márie Terézie** začal v monarchii vládnuť jej vnuk **Jozef II.** Snažil sa, aby sa jediným **úradným jazykom** v celej monarchii stala maďarčina. Okrem iných reforiem **vydal** aj **Tolerančný patent**, ktorým znerovnoprávnil kresťanských obyvateľov monarchie.

14. Do odpovedového hárka doplňte gramaticky správne nasledujúci text, ktorý súvisí s Francúzskou revolúciou.

Národné zhromaždenie vo Francúzsku prijalo *Deklaráciu ...A.... človeka a občana.*

Výbor pre ...B.... blaho a *Výbor pre ... C...* zaviedli vo Francúzsku diktatúru.

Bol zavedený nový kalendár, ktorý počítal letopočet od vyhlásenia ... D...

15. Vzťah habsburského panovníka Františka II. a Napoleona bol veľmi komplikovaný. Pozorne si prečítajte uvedené výroky/tvrdenia, ktoré sa týkajú ich vzťahov a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) František II. uzavrel niekoľko vojenských koalícií s ruským cárom proti Napoleonovi.
- b) V bitke pri Slavkove v roku 1810 Napoleon zvíťazil nad rakúsko-ruskou koalíciou.
- c) Po bitke pri Slavkove bol v Bratislave podpísaný mier medzi Habsburskou monarchiou a Francúzskom, ktorý bol pre Habsburgovcov veľmi výhodný.
- d) Napoleon mal záujem o sobáš s Máriou Lujzou, dcérou Františka II.

16. Do odpovedového hárka doplňte gramaticky správne nasledujúci text, ktorý súvisí s revolúciami v Európe v prvej polovici 19. storočia.

Generál Július Jakob von Haynau prehlásil: „*Ale samozrejme, že bude amnestia, ale predtým však budeme ešte chvíľu ... A ...*“

Ruský cár Mikuláš I. vyhlásil: „*Na prahu Ruska je ... B ..., ale prisahám, že doň neprenikne, pokiaľ budem žiť.*“

Keďže sa talianski revolucionári schádzali v horách medzi výrobcami uhlia, tak boli podľa nich nazývaní ... C ...

17. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte), či sa mohli osobnosti stretnúť alebo nie.

- a) Henri Dunant a Giuseppe Garibaldi
- b) Otto von Bismarck a Napoleon III.
- c) Abraham Lincoln a George Washington
- d) Karl Marx a pápež Lev XIII.

18. Do odpovedového hárka zapíšte gramaticky správne iba priezvisko dvoch významných vynálezcov žijúcich v USA, z konkurenčného boja ktorých vzišlo elektrického kreslo.

19. V odpovedovom hárku správne priradte k pojmom osvietenstvo a romantizmus písmená výrokov, ktoré sa ich týkajú.

- a) Toto obdobie charakterizovala atmosféra racionalizmu, vedeckosti a vecnosti.
- b) V názoroch ľudí sa prejavovali citové a vnútorné postoje.
- c) V tomto období sa začali formovať počiatky slovenského národného hnutia.
- d) Prebiehala v ňom vrcholná fáza slovenského národného hnutia v 19. storočí.

20. Podľa nasledujúcich indícií zapíšte gramaticky správne do odpovedového hárka iba priezvisko slovenskej osobnosti.

- a) Narodil sa v 18. storočí, ale prevažnú časť života prežil v 19. storočí. Písal vlastivedné práce o živote Slovanov v Uhorsku. Je pokladaný za zakladateľa slovenského národopisu.
- b) Román, ktorý napísal v roku 1783 nemal pevný jazykový základ. Aj preto bol jeho pokus o vytvorenie spisovnej slovenčiny neúspešný.
- c) Bol rodák z Oravy. Študoval v Bratislave na generálnom seminári. Pôsobil ako farár v Nových Zámkoch. Zomrel náhle na srdcovú slabosť.
- d) Narodil sa v Mošovciach, bol evanjelickým farárom v Pešti a zomrel vo Viedni. Bol zástancom slovakizovanej češtiny.

Na obrázku je kaštieľ v Mošovciach.

21. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte), či sa mohli uvedené osobnosti našich dejín stretnúť alebo nie.

- a) Ján Kollár a Adam František Kollár
- b) Ľudovít Štúr a Anton Bernolák
- c) Martin Hattala a Michal Miloslav Hodža
- d) Pavol Jozef Šafárik a Ján Hollý
- e) Jozef Ignác Bajza a Jozef Ignác Martinovič
- f) Juraj Fándly a Jozef Miloslav Hurban
- g) Ján Čaplovič a Matej Bel

Autori: doc. PhDr. Adriana Kičková PhD, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský
Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Redaktorka: Mgr. Janka Aghová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2022

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády